

วิวัฒนาการของการท่องเที่ยว

บทนำ

มนุษย์เป็นนักเดินทางท่องเที่ยวที่สำคัญนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มนุษย์เดินทางเพื่อการแสวงหาอาหาร เสาะหาหนังสัตว์เพื่อเป็นเครื่องนุ่งห่มหรือเพื่อการแสวงหาดินแดนใหม่ๆ มาเป็นอาณานิคม การเดินทางในอดีตต้องใช้เวลายาวนานและเผชิญกับภัยอันตรายมากมาย คำว่าการเดินทางหรือ “Travel” เป็นคำที่มาจากภาษาฝรั่งเศสคือ “Travail” มีความหมายว่าเป็นการทำงานหนัก

การเดินทางสมัยอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ (The Great Empires)

การจัดระบบการเดินทางท่องเที่ยวในประวัติศาสตร์ของชาวตะวันตกนั้นเกิดขึ้นประมาณสมัยอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ (The Great Empires) อันได้แก่ อาณาจักรเปอร์เซียอาณาจักรเอสซีเรีย กรีก อียิปต์ และ โรมัน การเดินทางได้ถูกนำมาใช้โดยกองทหารหรือกองทัพพวกพ่อค้า และผู้แทนรัฐบาล นอกจากนี้การเดินทางยังมีความจำเป็นสำหรับพวกช่างศิลป์ และสถาปนิกที่ถูกเรียกมาใช้จากดินแดนห่างไกล

ชาวโรมัน (The Romans)

ชาวโรมันยังได้นำเอาระบบกฎหมายออกเผยแพร่ไปยังอาณาจักรอื่นๆ ที่เป็นอาณานิคมของโรมันด้วย ชาวโรมันยังเป็นนักสร้างถนนที่ยิ่งใหญ่ ผลงานที่มีชื่อเสียงว่าเป็นถนนที่ก่อสร้างได้ดีที่สุดก็คือ Appian Way ซึ่งเป็นถนนหลวงสายหลักที่เชื่อมต่อไปยังประเทศกรีกและดินแดนภาคตะวันออก ชาวโรมันสามารถเดินทางเป็นระยะทางยาวถึง 73 ไมล์

การเดินทางท่องเที่ยว (Sea Voyages)

กรีกซึ่งเป็นประเทศที่มั่งคั่งร่ำรวยในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ตั้งอยู่ใกล้อิตาลีและเป็นเป้าหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่นิยมกันมาก แต่ในอดีตยังไม่ปรากฏเรือขนส่งผู้โดยสาร จนกระทั่งภายหลังที่ได้มีการประดิษฐ์เรือกังหันไอน้ำ (Steamships) เกิดขึ้นในกลางศตวรรษที่ 19 จึงได้เริ่มเป็นที่รู้จักและนิยมกันอย่างกว้างขวางในช่วงแรก ๆ ของการเดินทางท่องเที่ยวหรือเดินทางท่องเที่ยวทางทะเลนั้น

การท่องเที่ยวเพื่อศาสนาและเพื่อกิจการอื่นในยุคแรก ๆ (Early Religions and Other Travel)

การเดินทางท่องเที่ยวในยุคเริ่มต้นๆ มิใช่แต่จะจำกัดอยู่ที่ความต้องการของรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือผู้ที่มีฐานะร่ำรวยเท่านั้น พิธีกรรมทางศาสนาและการแสดงต่าง ๆ บนเวที ก็เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สำคัญเช่นกัน การละคร (Drama) กวีนิพนธ์ (Poetry) ศิลปะ (Art) สถาปัตยกรรม (Architecture) และปรัชญา (Philosophy) ได้เจริญรุ่งเรืองและแบ่งบานอย่างเต็มที่และได้มีส่วนร่วมสำคัญในกิจกรรมสำคัญในกิจการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมากการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกซึ่งได้เริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกในปี 776 ก่อนคริสตศักราช โดยชาวกรีก นั้นได้มีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปชมการแข่งขันที่ยิ่งใหญ่

การท่องเที่ยวในยุคต่าง ๆ

การท่องเที่ยวในยุคแรก (Early Sightseeing)

การท่องเที่ยวประเภททัศนอาจร (Sightseeing) เป็นที่นิยมอย่างกว้างขวางยุคอาณาจักรสิ่งมหัศจรรย์ 7 อย่างของโลกได้ถูกก่อสร้างขึ้นมาเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มชนชั้นปกครองนักปราชญ์หรือนักศิลปะแขนงต่าง ๆ ได้มาชื่นชมความงดงาม ความยิ่งใหญ่ หรือความมหัศจรรย์ของสิ่งมหัศจรรย์ ทั้ง 7 อย่างได้แก่

- พีระมิดแห่งคูฟู (Great Pyramid Of Khufu)
- ประภาคารฟาโรสอเล็กซานเดรีย (Pharos Lighthouse Of Alexandria)
- สวนลอยแห่งบาบิโลน (Hanging Gardens Of Babylon)
- เทพโคลอสซัสแห่งโรดส์ (Colossus of Rhodes)
- อนุสาวรีย์ซีอุส (Statue Of Zeus at Olympus)
- วิหารแก่่งอาร์ทีมีส (Temple of Artemis at Ephesus)
- หลุมศพแห่งมูโซลุส (Tomb of Mausolus at Halicarnassus)

การเดินทางในยุคกลาง (The Middle Ages)

ตลอดระยะเวลาในประวัติศาสตร์ของยุคกลาง ซึ่งเริ่มจากราว
ประมาณปีคริสต์ศักราช 500 ถึงปีคริสต์ศักราช 1,400 ชั้นกลาง
(Middle Class) สูญหายไป ในประวัติศาสตร์การค้าขายหยุดชะงักใน
ขณะที่ผู้คนเริ่มหยุดนิ่งอยู่กับที่เงาของความมืดหรือความหวาดกลัวได้
เริ่มแผ่เข้าไปปกคลุมดินแดนต่าง ๆ ในยุโรปเรื่อยมาจนกระทั่งในช่วงของ
คริสต์ศักราช 1,500 เป็นต้นมา ยุคมืดก็เริ่มเสื่อมสลาย เมื่อคริสต์ศาสนา
ได้เริ่มฟื้นฟูขึ้นอย่างช้าๆ ในประเทศฝรั่งเศสมีการสร้าง โบสถ์วิหารทาง
ศาสนายุคใหม่ที่สง่างามซึ่งยังคงเป็นมรดกตกทอดมาถึงนักท่องเที่ยวใน
ยุคปัจจุบันนี้

การเดินทางในยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (The Renaissance)

- ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (The Renaissance) หรือยุคแห่งการเกิดใหม่ (Rebirth) ได้นำไปสู่การแนะนำแนวคิดใหม่ ๆ ที่เชื่อว่าความจริงหรือสัจธรรม (Truth) นั้นจะปรากฏอยู่นอกจิตและวิญญาณของมนุษย์ ความเชื่อดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดมิติใหม่เชิงความคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งมนุษย์ในยุคนี้มีความพึงพอใจที่จะสำรวจค้นหา ทำความเข้าใจและมีความกล้าที่จะสืบสวนหาความจริงทางประวัติศาสตร์และวิทยาศาสตร์มากขึ้น ในขณะที่เดียวกันนั่นเองนักสำรวจก็ได้นำเรื่องราวที่เคยเล่าขานในอดีตที่เกี่ยวกับการเดินทางไปยังดินแดนอันห่างไกลมาศึกษาและสำรวจใหม่ กลุ่มชนชั้นปกครองและพ่อค้าวานิชผู้มั่งคั่งร่ำรวยได้เริ่มการเดินทางท่องเที่ยวไปยังดินแดนต่างๆ ในยุโรปเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ งานแสดงสินค้านำครั้งแรก (The First Trade Show)

The Grand Tour

The Grand Tour ได้รับการพัฒนาขึ้นมาราวประมาณ 150 ปีภายหลังกยุคการเดินทางท่องเที่ยวสมัยพระราชินีเอลิซาเบธแห่งอังกฤษได้เจริญถึงขีดสูงสุดราวกลางศตวรรษที่ 18 การเดินทางท่องเที่ยวเริ่มมีเป้าหมายที่ชัดเจน มีกำหนดการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่แน่นอนมากขึ้น การเดินทางท่องเที่ยวที่มุ่งจะให้แล้วเสร็จไปเฉพาะที่ที่นักท่องเที่ยวไปเยือนโดยไม่คำนึงถึงจุดเน้นนั้น สำหรับ The Grand Tour นี้มีจุดประสงค์ที่ชัดเจนกว่าและดีกว่า กล่าวคือ จุดประสงค์ของการท่องเที่ยวดังกล่าวนี้ มุ่งไปที่การเดินทางไปชมเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยวที่ดีที่สุดเท่านั้น และอิตาลีก็ยังคงเป็นเป้าหมายการเดินทางท่องเที่ยวเช่นเดิม

การปฏิวัติอุตสาหกรรมและ
อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในยุคปัจจุบัน
**(The Industrial Revolution and
Tourism Today)**

การปฏิวัติอุตสาหกรรมซึ่งเริ่มต้นและสิ้นสุดลงในระหว่างปี ค.ศ. 1750 ถึง 1850 ในทวีปยุโรปได้ส่งผลกระทบต่อ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและได้กลายเป็นรากฐานการท่องเที่ยวของผู้น จำนวนมากดังในปัจจุบันนี้ เพราะการปฏิวัติอุตสาหกรรมได้ก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอย่างใหญ่หลวงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและ ทางด้านสังคมกับทั้งยังได้เปลี่ยนแปลงสถานการทำงานของคนงานจาก ภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรมในโรงงานผลิตสินค้า รวมทั้ง รูปแบบใหม่ของชีวิตภายในเมืองใหญ่ก็เริ่มปรากฏชัดเจนมากขึ้น

กำเนิดการอาบน้ำแร่และการท่องเที่ยวชายทะเล (The Birth of the Spa and the Seaside)

เมื่ออาณาจักรโรมันล่มสลาย ชาวโรมันก็ยุติการเดินทางไปยังชายหาดที่มีชื่อเสียงคือ ริเวียรา (Riviera) อ่าวเนเป็ล รวมทั้งการไปอาบน้ำแร่ (Spa) ดังนั้น ความนิยมในทั้งสองสิ่งนี้จึงตกต่ำลงมาก ครั้นต่อมาในยุคกลางแหล่งอาบน้ำแร่ของชาวโรมันได้กลายเป็นน้ำพุศักดิ์สิทธิ์ และต่อมาก็กลายเป็นที่อาบน้ำเพื่อสุขภาพจึงถือกำเนิดขึ้นมา การอาบน้ำดังกล่าวต่อมาก็ได้กลายเป็นแหล่งพักผ่อนเพื่อความเพลิดเพลินไปในที่สุด

ประวัติการค้นพบ

ชาวโฟนิเซียน นักเดินเรือโบราณ

ชาวโฟนิเซียน (Phoenicians) นักเดินเรือโบราณ เอเวอ เรสต์ในสมัยโบราณคนเราเข้าใจกันว่าโลกนี้แบน ถ้าแล่นเรือออกไปใน มหาสมุทรห่างจากฝั่งมากเกินไป อาจจะหลุดพ้นไปจากริม หรือ ขอบโลกหลุดลอยไป ในอวกาศนอกโลกได้ ถึงแม้ว่ามนุษย์จะรู้จักการ ต่อเรือ และเดินเรือตามริมฝั่งทะเลกันแล้วก็ตาม แต่หาไม่มีใครกล้าออก เดินทางข้ามทะเลหรือมหาสมุทรกันไม่ แต่เพราะว่าทะเลและมหาสมุทร มีอำนาจที่ชวนให้คนใฝ่ฝันที่จะออกไปให้ถึงที่ ๆ เรียกว่า ขอบหรือริม ของโลกดูว่าเป็นอย่างไร เส้นขอบฟ้าที่อยู่ไกลติดกับพื้นน้ำสีครามแก่ และมีระลอกคลื่นตีฟองอยู่เป็นนิจนิรันดร์ บางแห่งมียอดเขาโผล่เห็น เลื่อนลอยอยู่ในระยะไกลโพ้น ฯลฯ

คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส

โคลัมบัส เป็นนักเดินเรือคนสำคัญคนหนึ่งของพอร์ตูกีส และได้ทราบเรื่องราวอันน่ามหัศจรรย์เกี่ยวกับดินแดนไกลโพ้นที่ลิฟ เออริคสัน ได้ค้นพบ แต่เขาเชื่อว่าดินแดนส่วนที่กล่าวขวัญอยู่นั้นคงเป็นตอนหนึ่งของไซบีเรีย ซึ่งทางใต้ของไซบีเรียต้องเป็นที่ตั้งของประเทศญี่ปุ่นและประเทศจีน โคลัมบัสมีความเชื่อว่าโลกกลม จึงวางแผนการเดินทางสำรวจหนทางไปสู่ประเทศจีนวิธีใหม่โดยการแล่นเรือไปทางตะวันตกทิศทางเดียว เพราะโลกกลม ในที่สุดก็จะไปถึงแผ่นดินของจีนและอินเดีย

เจมส์คุก (Captain James Cook)

สำรวจแปซิฟิก

คุกได้ออกทำการสำรวจมหาสมุทรแปซิฟิกหลายครั้ง ครั้งหลังสุดเขาได้ออกสำรวจทวีปแอนตาร์กติกาทางขั้วโลกใต้บางส่วนของฝั่งตะวันตกของทวีปอเมริกาเหนือ เขาเป็นผู้พบหมู่เกาะต่าง ๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิกเป็นจำนวนมากมาย เช่นหมู่เกาะฮาวายเป็นต้น และขณะที่อยู่ในเกาะฮาวาย เขาได้เกิดมีปากเสียงกับชาวเกาะ จึงถูกชาวเกาะทำร้ายตกลงไปในน้ำ ซึ่งถ้าเขาว่ายน้ำเป็นก็คงไม่ถึงตาย

โรเบิร์ต สมาร์ต (Robert Smart)

โรเบิร์ต สมาร์ต (Robert Smart) แห่งบริ
สตอล ประเทศอังกฤษ ได้ประกาศตัวเองเป็นตัวแทนคนแรกของเรือ
กอล์ฟโดยสาร เริ่มการจูงตัวโดยสารเรือกอล์ฟตามท่าเรือหลาย
แห่ง เช่น ช่องแคบบิสตอล และคูบรินแห่งไอร์แลนด์ เป็นต้น

โทมัส คูก (Thomas Cook)

ในปีค.ศ. 1841 โทมัส คูก (Thomas Cook) ได้เริ่มเดินรถไฟขบวนพิเศษจากไลเชสเตอร์ (Leicester) ไปลัฟโรว์ (Loughborough) ซึ่งมีระยะทางยาว 12 ไมล์ และในวันที่ 5 เดือนกรกฎาคมของปีนั้น รถไฟของโทมัส คูกก็รับผู้โดยสารไปกลับถึง 570 คน ในราคาคนละ 1 ชิลลิง ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นรถไฟเดินทางระยะสั้นที่มีการโฆษณาเผยแพร่เป็นครั้งแรก จึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า โทมัส คูกเป็นตัวแทนท่องเที่ยวรถไฟระยะทางสั้นๆเป็นคนแรก และความพยายามของเขาก็ถูกผู้คนเลียนแบบกันไปทั่วโลก แต่อย่างไรก็ตามบริษัทของโทมัส คูกก็เติบโตอย่างรวดเร็ว มีการจัดท่องเที่ยวโดยมีผู้คอยบริการอำนวยความสะดวกไป สู่ยุโรป และต่อมาก็นำไปสู่สหรัฐอเมริกา ต่อมาอีกก็นำไปสู่การท่องเที่ยวทั่วโลก

ประวัติการเดินทางท่องเที่ยวในสมัยใหม่ของโลก

การท่องเที่ยวสมัยใหม่แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การท่องเที่ยวในสมัยหลังปฏิวัติอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวสมัยปัจจุบัน ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (ไพฑูรย์ พงสะบุตร, ม.ป.ป.: 13-15)

หลังการปฏิวัติอุตสาหกรรม คือ ตั้งแต่ตอนปลายของ
คริสต์ศตวรรษที่ 18 จนถึงก่อนหน้าสงครามโลกครั้งที่ 2 การท่องเที่ยว
ได้ขยายตัวขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งการขยายตัวของการท่องเที่ยวในช่วง
ระยะเวลาดังกล่าวนี้ เป็นผลมาจากปัจจัยดังต่อไปนี้

(1) การพัฒนาด้านการคมนาคมขนส่ง

มีการพัฒนาด้านการคมนาคมขนส่งทางรถไฟ ทางรถยนต์ทาง
เรือ และทางเครื่องบิน ทำให้การเดินทางสะดวกเร็ว และเสีย
ค่าใช้จ่ายน้อยลง อีกทั้งยังใช้เวลาเดินทางน้อยลง ทำให้สามารถ
เดินทางไปที่ไกลๆ ได้สะดวกอีกด้วย

(2) การพักผ่อนหย่อนใจของสังคมอุตสาหกรรม

การปฏิวัติอุตสาหกรรมเป็นผลให้ประเทศทางตะวันตกเปลี่ยนเป็นสังคมอุตสาหกรรม ซึ่งประชาชนมีรายได้สูงขึ้น และอยู่กันหนาแน่นตามเมืองใหญ่ๆ ประกอบอาชีพตามโรงงานอุตสาหกรรม หรือบริษัท ห้างร้านที่มีกำหนดเวลาทำงานและเวลาพักผ่อนที่แน่นอน ลักษณะเช่นนี้ทำให้การเดินทางท่องเที่ยวขยายตัวกว้างขวางมากขึ้น เพราะประชาชนมีทั้งเงินและเวลาที่จะใช้ไปในการท่องเที่ยว รวมทั้งต้องการที่จะพักผ่อนร่างกายและจิตใจ หลังจากที่ได้ทำงานเคร่งเครียดมาแล้วในเมือง หรือในโรงงานอุตสาหกรรม

การท่องเที่ยวสมัยปัจจุบันตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา กล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวได้พัฒนาไปอย่างมาก ในปัจจุบันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้กลายเป็นธุรกิจที่สำคัญของหลายประเทศ ทั้งที่ประเทศพัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา และการท่องเที่ยวได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวางครอบคลุมทุก ๆ ทวีปที่มีประชากรอาศัยอยู่ จนมีผู้กล่าวว่า ปัจจุบันนี้เราได้เคลื่อนจากการท่องเที่ยวชนิดที่เป็นตัวแตรกเล็กๆทางด้านบัญชีมาเป็นสิ่งที่ใหญ่โตที่สุดในด้านการค้าของโลก และในหลายๆประเทศ การท่องเที่ยวก็ได้กลายเป็นแหล่งสำคัญของรายได้จากการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และมีผู้ทำนายว่า เมื่อถึงปี พ.ศ. 2553 การท่องเที่ยวจะกลายเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุด อุตสาหกรรมหนึ่งในโลกทีเดียว

ประวัติการทองเที้ยวในประเทศไทย

การส่งเสริมการทองเที้ยวแห่งประเทศไทย เริ่มต้นครั้งแรก ด้วย **ความคิดริเริ่มของพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระกำแพง อัครโยธิน** ครั้นดำรงตำแหน่งเป็นผู้บังคับบัญชาการรถไฟ ในปี พ.ศ.2501 พลเอกจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ศึกษาเรื่องการทองเที้ยวความสนใจ ด้วยเหตุที่ประเทศไทยมีวัตถุดิบประสงคที่พัฒนาการทองเที้ยวอยู่แล้ว ในปี พ.ศ. 2502 **จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์** จึงประกาศเป็นพระราชกฤษฎีกา **จัดตั้งองค์การส่งเสริมการทองเที้ยว (อ.ส.ท.)** ซึ่งสถานที่ทำงานอยู่ที่กรมประชาสัมพันธ์ ปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นการทองเที้ยวแห่งประเทศไทย (ท.ท.ท.)